

Úvod do teorie spotřebitele

Obsah přednášky

1. Pojem užitek
2. Celkový a mezní užitek
3. Podmínka rovnováhy spotřebitele
4. Individuální poptávka za předpokladu přímé měřitelnosti užitku
5. Indiferenční analýza
6. Speciální tvary indiferenčních křivek

Užitek

Pojem užitek

Subjektivní pocit uspokojení plynoucí ze spotřeby určitého statku

Subjektivnost

Význam užitku:

- Klíčová role při formování poptávky po daném statku
- Cíl spotřebitele – **maximalizace užitku**

Kardinalistická a ordinalistická verze užitku

Kardinalistická verze užitku

- Užitek je přímo měřitelný

Ordinalistická verze užitku

- Užitky nelze vyjádřit číselnou hodnotou, lze jen srovnávat

Celkový a mezní užitek

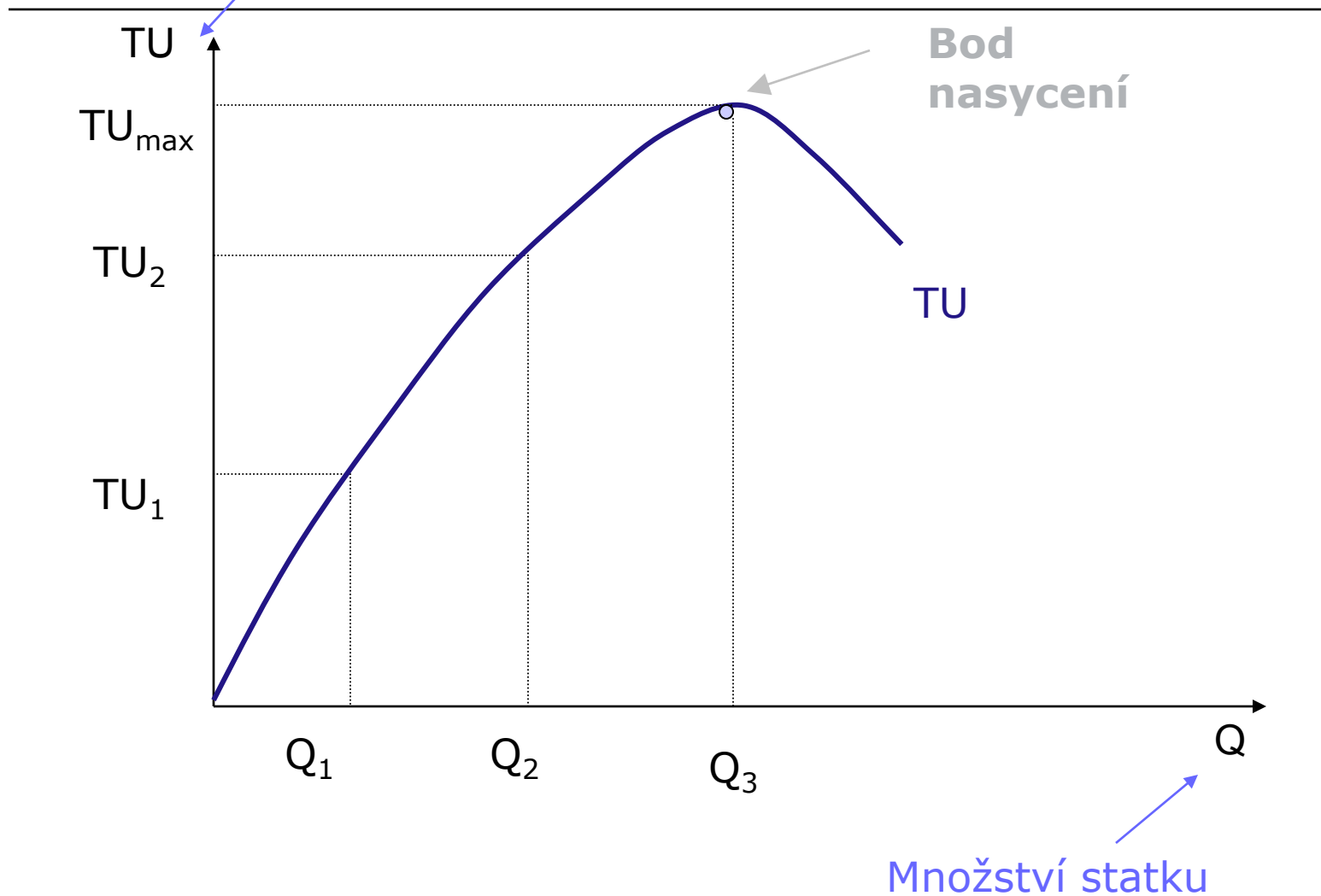
Celkový užitek (TU)

Celkový pocit uspokojení plynoucí ze spotřeby určitého množství statku

- S růstem množství spotřebovaného statku celkový užitek roste
- **Bod nasycení** - mezní užitek roven nule (celkový užitek je maximální)

Výše užitku

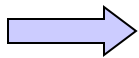
Funkce celkového užitku

Mezní užitek (MU – Marginal Utility)

Změna celkového užitku při spotřebě dodatečné jednotky daného statku

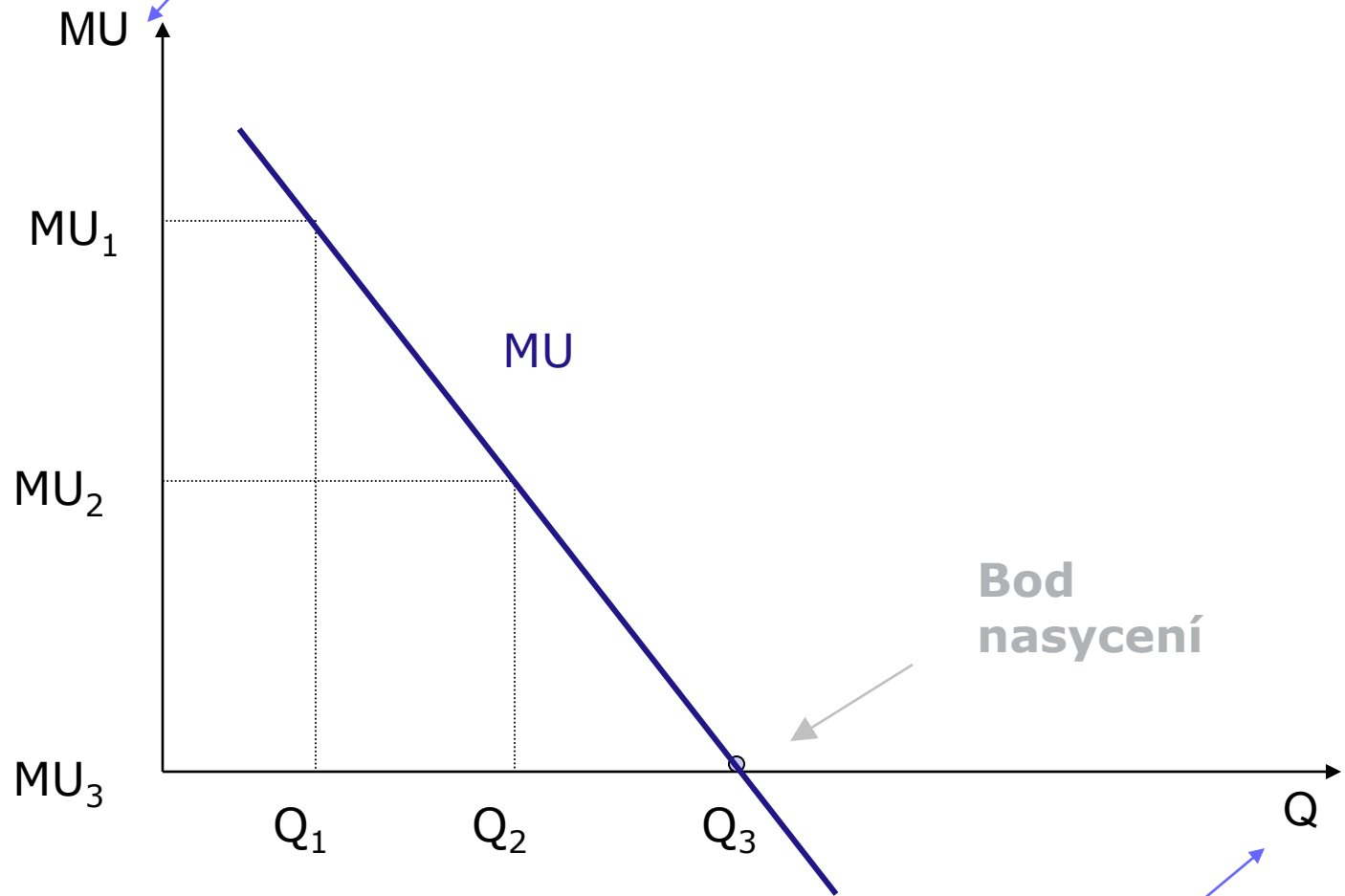
$$MU = \frac{\Delta TU}{\Delta Q}$$

Zákon klesajícího mezního užitku

Výše mezního užitku

Funkce mezního užitku

Bod nasycení

Množství statku

Příklad

Jana má ráda koblížky. Její užitek z konzumace koblížků zachycuje tabulka

a) Doplňte tabulku

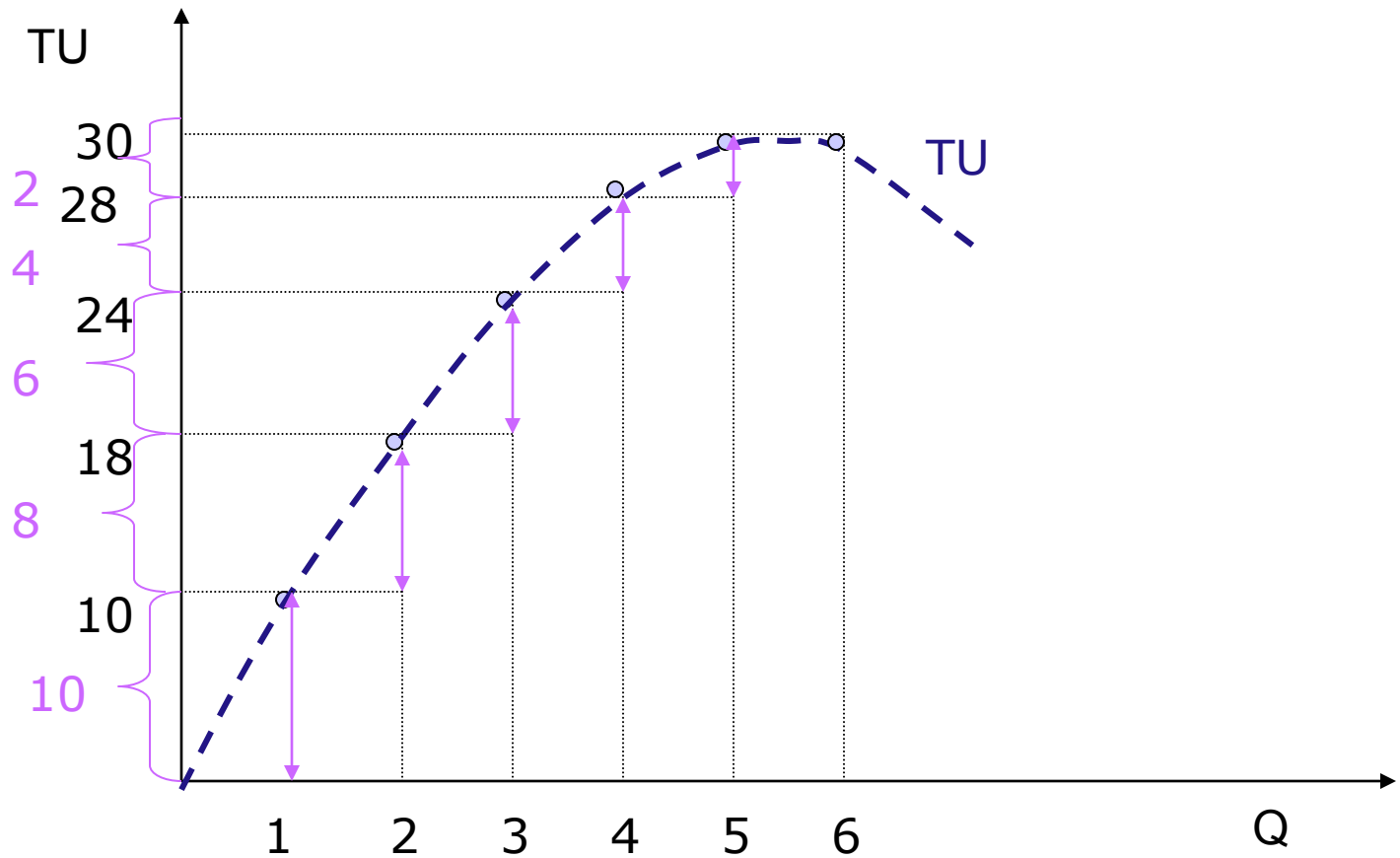
b) Zakreslete celkový a mezní užitek do grafů

Q (ks)	1	2	3	4	5	6
TU	10	18	24	28	30	30
MU	10	8	6	4	2	0

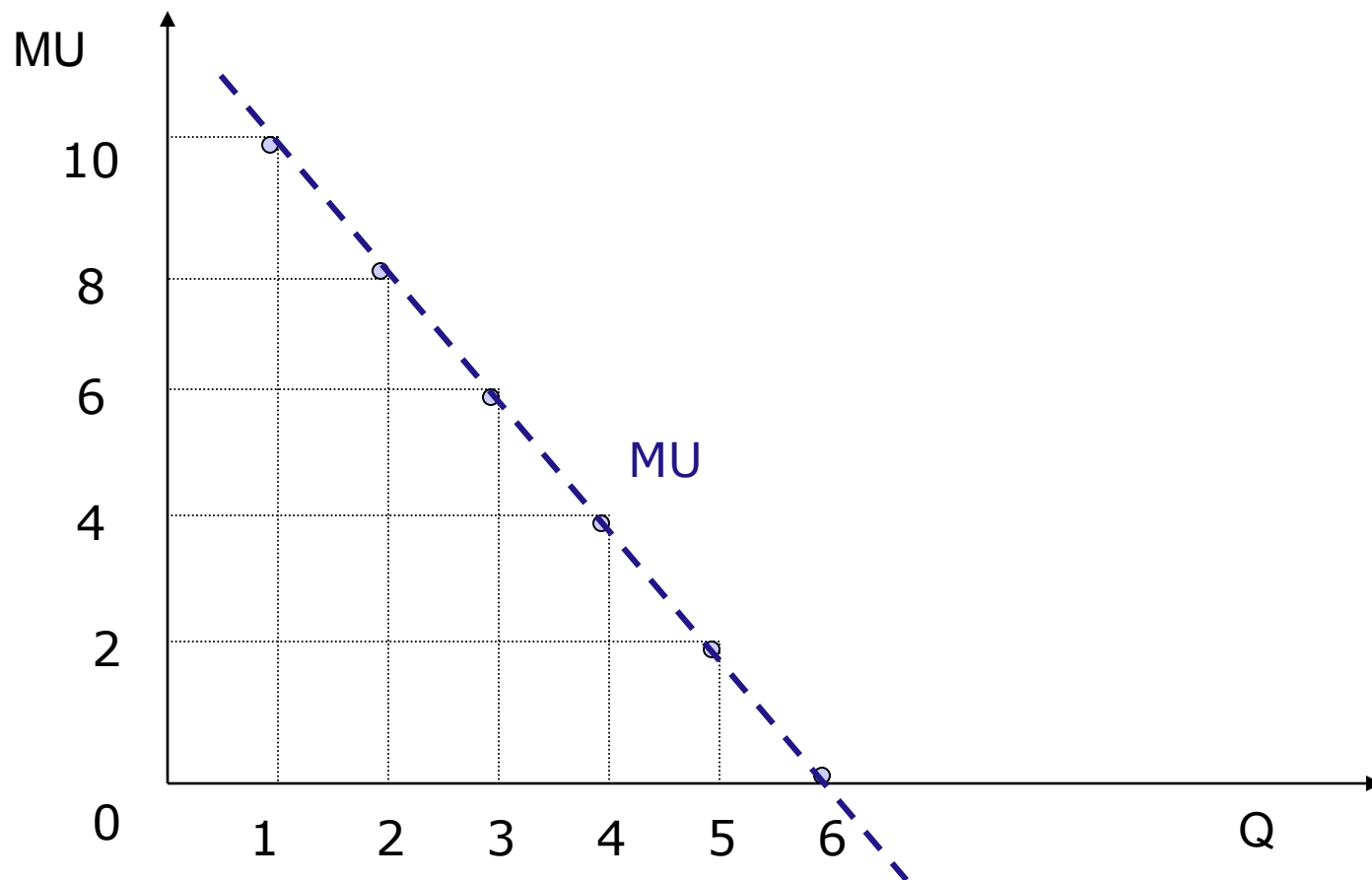
↑
18-10

↑
24-18

Celkový užitek

Mezní užitek

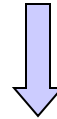

Rovnováha spotřebitele

Cíl spotřebitele

Spotřebitel usiluje o maximalizaci užitku

Chce nakoupit takový koš statků a služeb, který mu zajistí maximální užitek

Užitky a oběť

Spotřebitel nemůže spotřebovat neomezené množství statku

Má k dispozici jen omezený důchod

Spotřebitel poměřuje:

- **užitky** - přínosy, které mu plynou ze spotřeby
- **oběti** - náklady, spojené s pořízením statků

Rovnováha spotřebitele

Situace, kdy spotřebitel nemohl uskutečnit lepší volbu

**Spotřebitel maximalizuje užitek
(vzhledem k oběti)**

Podmínka rovnováhy spotřebitele

→ Při nákupu jednoho statku:

$$P = MU$$

→ Při nákupu dvou statků:

$$\frac{MU_x}{P_x} = \frac{MU_y}{P_y}$$

→ Při nákupu více statků:

$$\frac{MU_x}{P_x} = \frac{MU_y}{P_y} = \frac{MU_z}{P_z} = \dots = \frac{MU_n}{P_n}$$

Příklad – jeden statek

Jana má ráda koblížky. Její mezní užitek z konzumace koblížků zachycuje tabulka.

Jeden koblížek stojí v pekárně kam Jana chodí 6Kč.

- Určete, kolik koblížku se Jana rozhodne nakoupit
- Určete přebytek spotřebitele pro každý koblížek a celkový přebytek spotřebitele

Q (ks)	1	2	3	4	5	6
MU	10	8	6	4	2	0
CS	4	2	0	-2	-4	-6

$$10 - 6$$

$$8 - 6$$

$MU = P \Rightarrow 6 = 6$ u 3 koblížků

$$CS = TU - P \cdot Q = (10 + 8 + 6) - 3 \cdot 6 = 6$$

Příklad – dva statky

Jana má ráda koblížky, které stojí 6 Kč a tatranky, které stojí 3 Kč. Její mezní užitek z konzumace koblížků a tatraneč zachycuje tabulka.

- a) Vybere si Jana kombinaci 1 koblížku a 5 tatraneč nebo 2 koblížků a 3 tatraneč?

Q (ks)	1	2	3	4	5	6
MU_x (koblížky)	10	8	6	4	2	0
MU_y (tatranky)	6	5	4	3	2	1

$$MU_x/P_x = MU_y/P_y$$

1 koblíha a 5 tatraneč

$$10/6 \neq 2/3 \Rightarrow \mathbf{1,7 > 0,67}$$

2 koblíhy a 3 tatranky

$$8/6 = 4/3 \Rightarrow \mathbf{1,3 = 1,3}$$

Odvození individuální poptávky (předpoklad měřitelnosti užitku)

Individuální poptávka

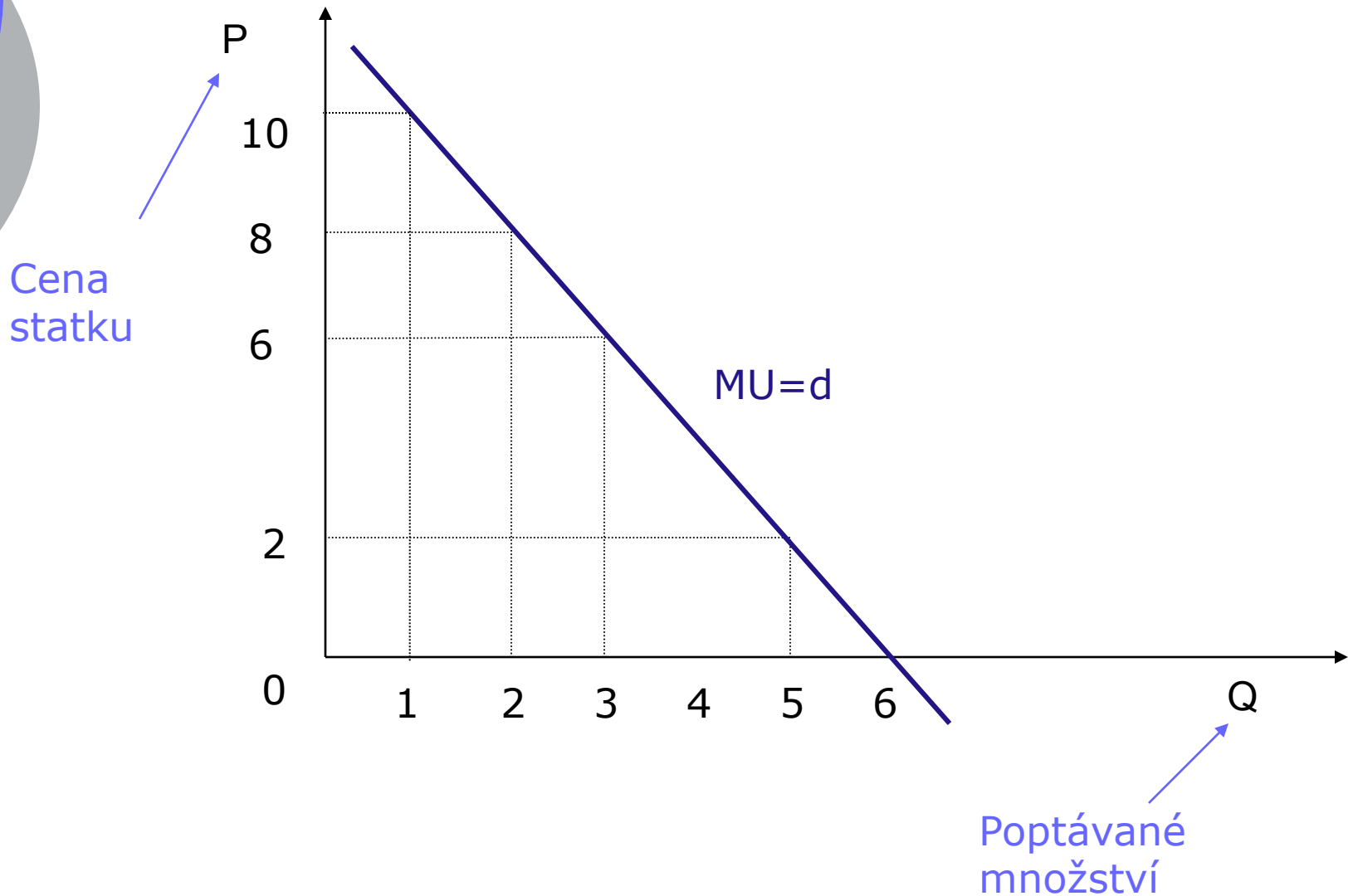
Poptávka konkrétního spotřebitele po daném statku

Funkční vztah mezi tržní cenou a poptávaným množstvím statku

- Spotřebitel bude ochoten poptávat právě takové množství, kdy platí: **$P=MU$**
- Individuální poptávka spotřebitele je totožná s křivkou mezního užitku

Křivka individuální poptávky

Indiferenční analýza (neměřitelnost užitku)

Východiska

- Užitky nejsou přímo měřitelné
- Nelze je vyjádřit číslem
- Spotřebitel je schopen jednotlivé koše statků porovnávat
- **Preferenční stupnice**
 - Preferovanější a méně preferované koše
 - Stejně preferované koše - koše, přinášející stejný užitek

Indiferenční křivka (IC)

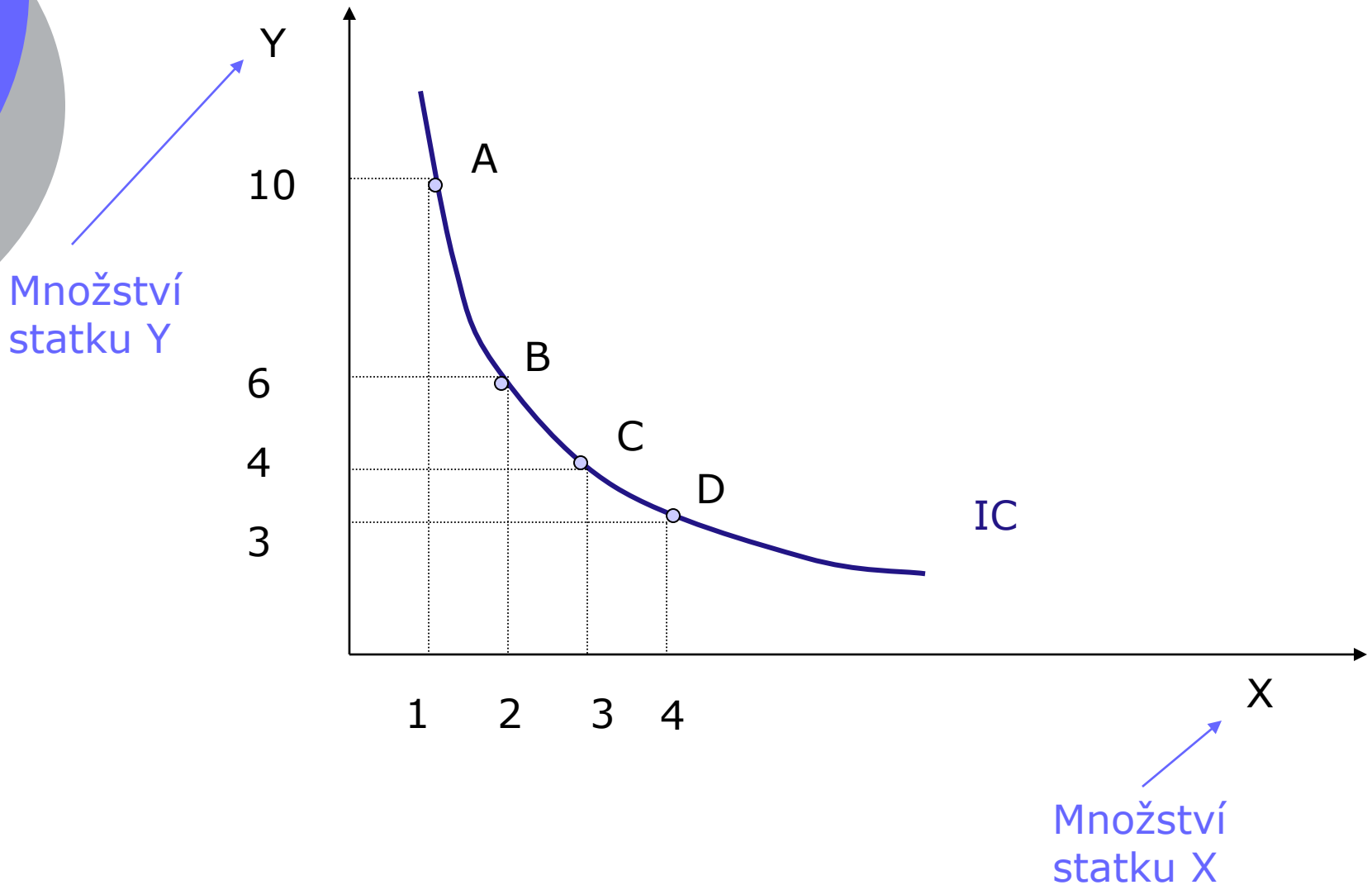
- Křivka lhostejnosti

Zachycuje veškeré kombinace dvou statků, které přináší spotřebiteli stejný užitek

Jsou pro něj stejně dobré

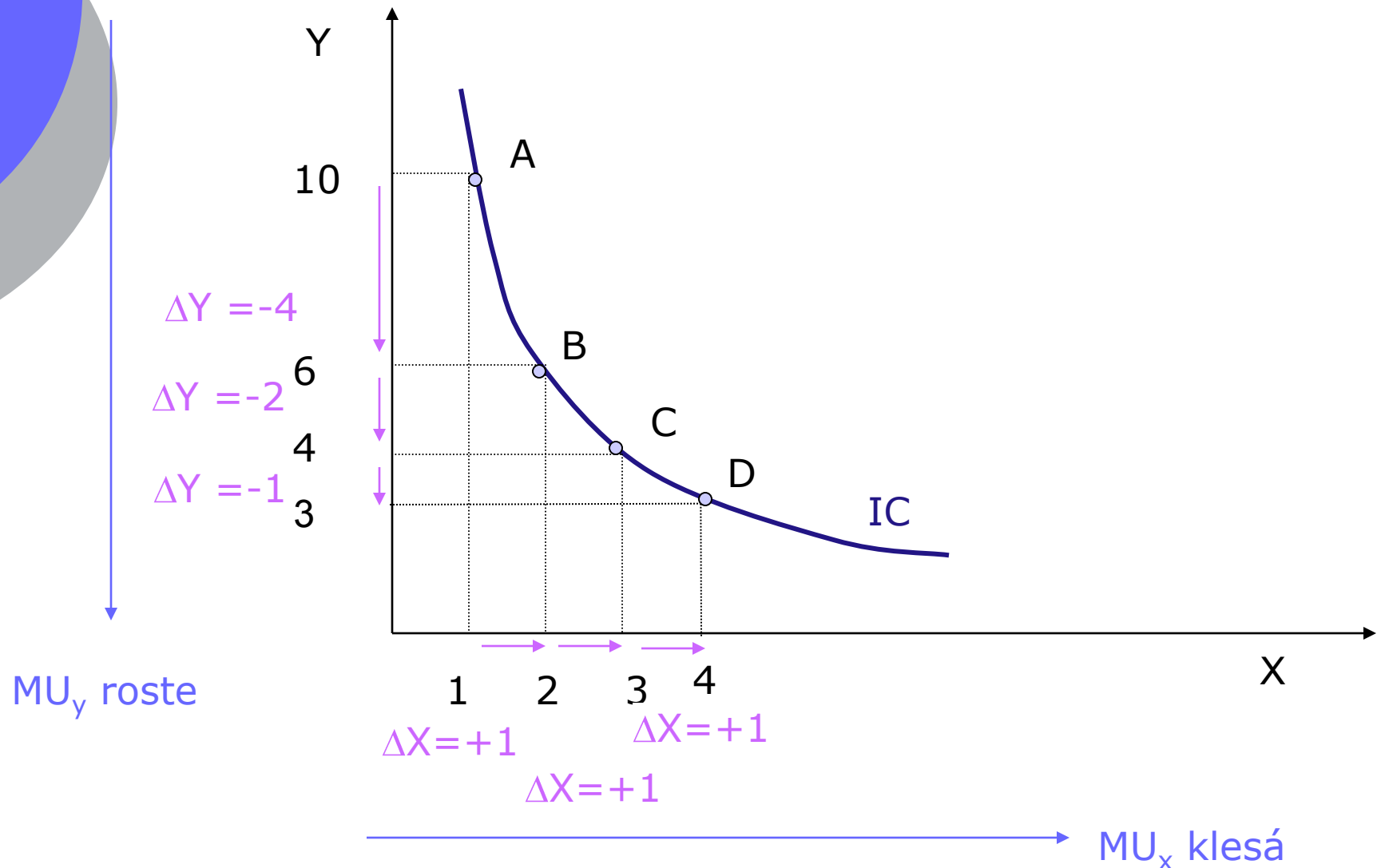
Indiferenční křivka

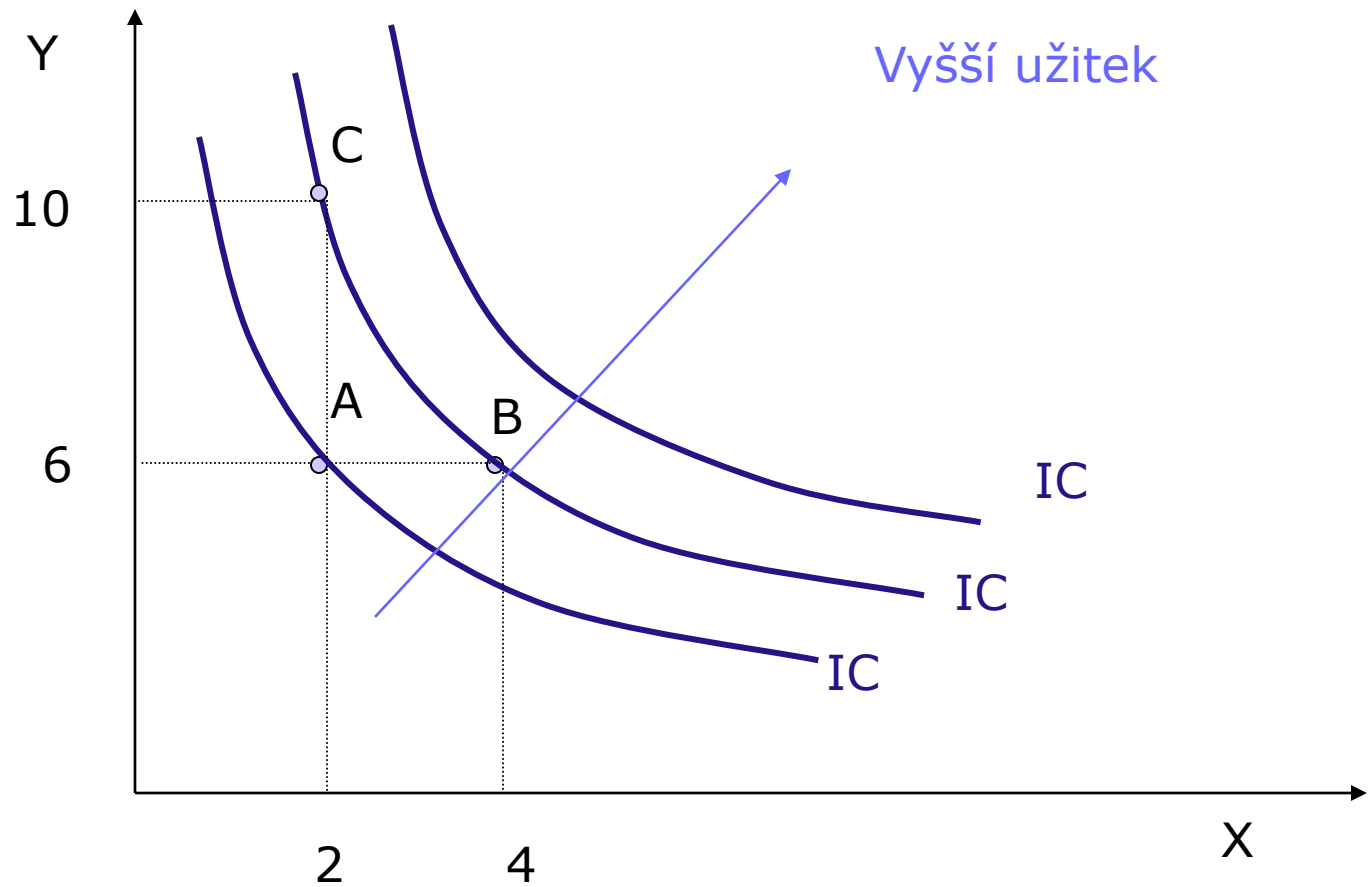
Vlastnosti indifferenčních křivek

- **Jsou klesající**
 - Zvyšujeme-li množství jednoho statku, množství druhého musíme snižovat
- **Ryze konvexní**
 - Zákon substituce – čím více máme statku, tím méně je vzácná
- **V každém bodě je indifferenční křivka**
 - Indifferenční mapa
- **Vzdálenější od počátku – vyšší užitek**
- **Neprotínají se**
 - Jeden koš nemůže přinášet dvě úrovně užitku

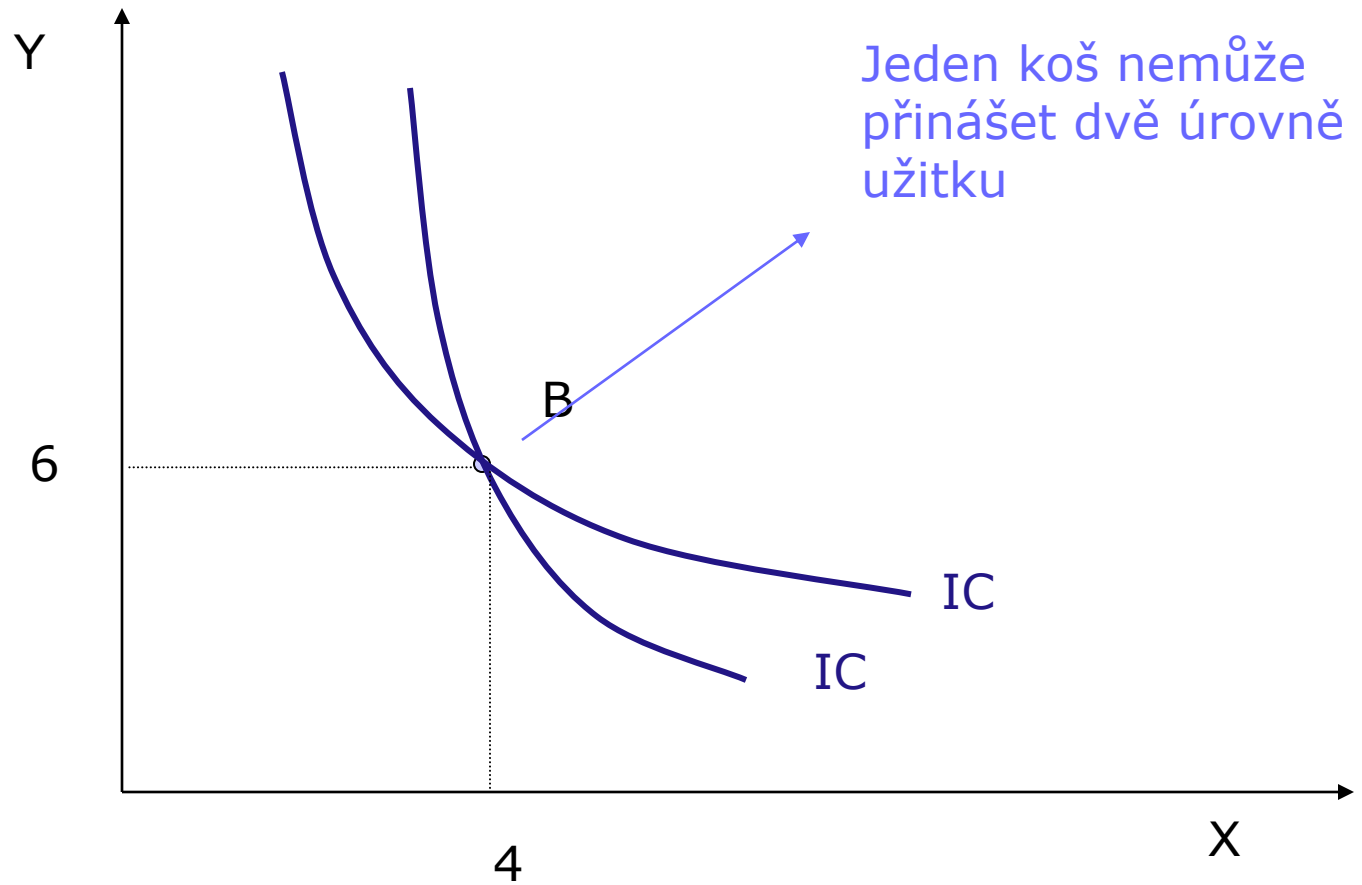
Klesající a ryze konvexní

Mapa indiferenčních křivek

Neprotínají se

Zvláštní tvary indiferenčních křivek

Tvar indiferenčních křivek

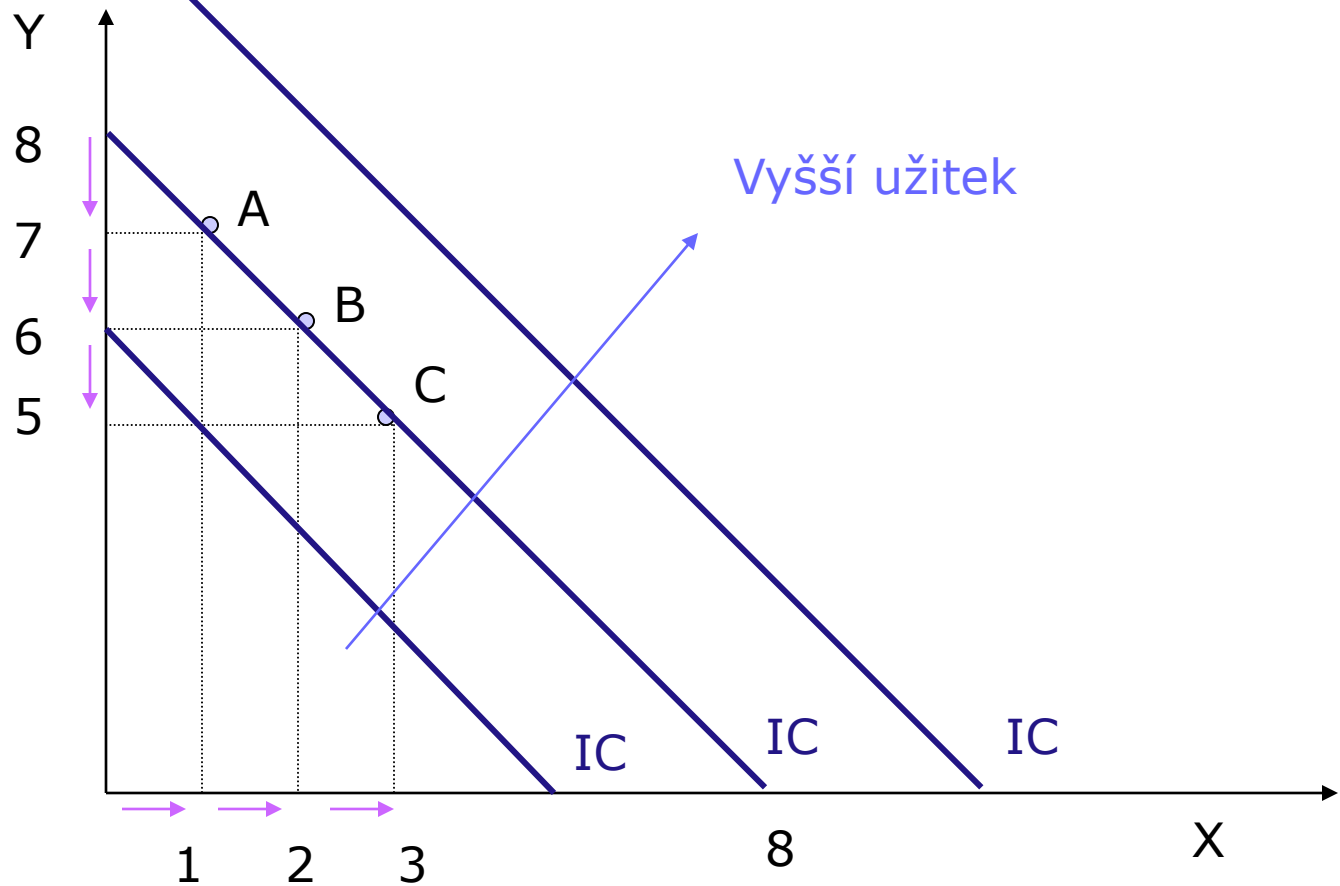
Závislý na:

- preferencích spotřebitele
- Vzájemném vztahu spotřebovávaných statků

Dokonalé substituty a komplementy

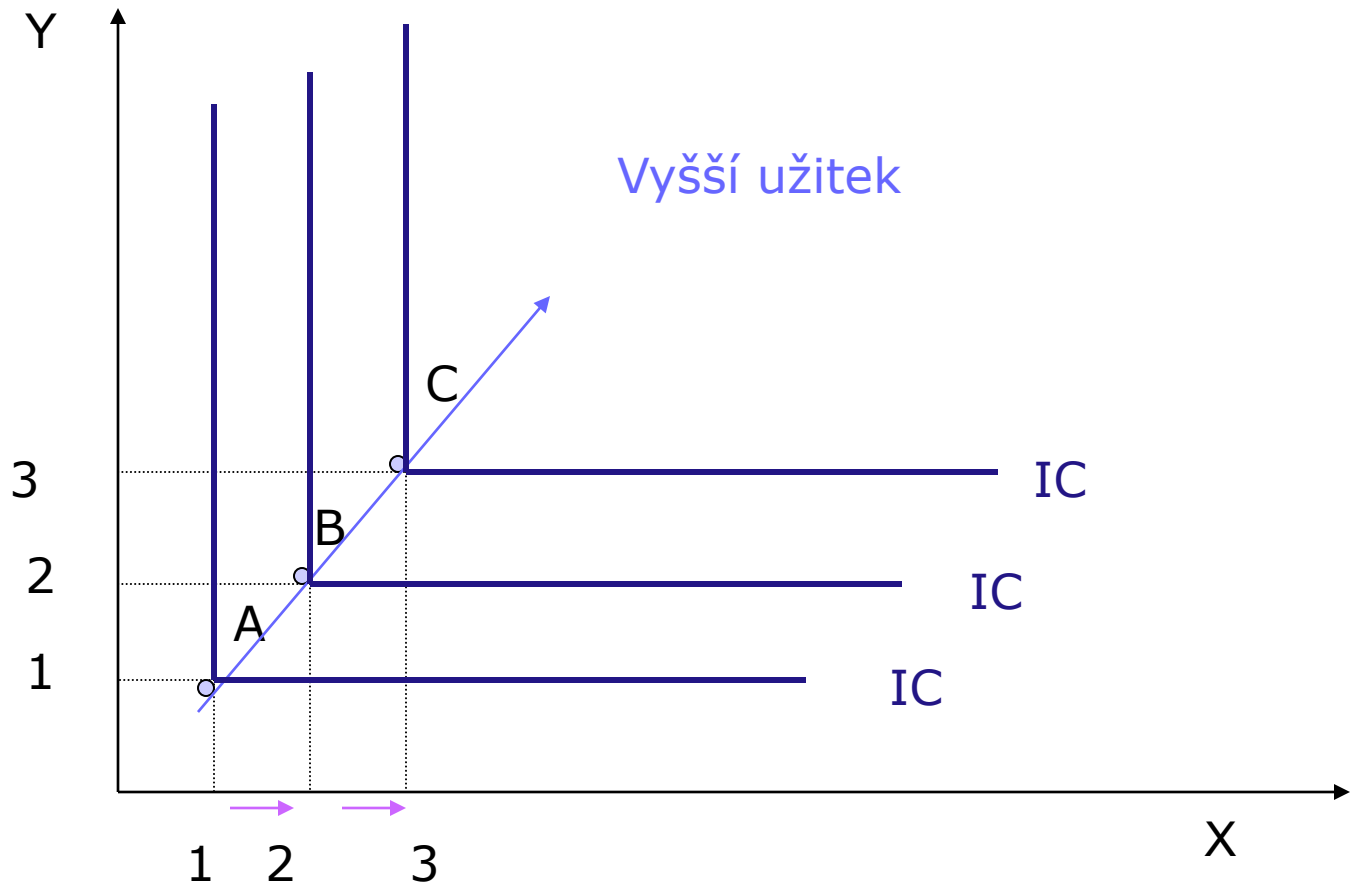
- **Substituty** – statky které plní stejnou funkci
 - **Dokonalé substituty** – spotřebiteli je jedno, který z daných statků nakoupí. Resp. je ochoten je nahrazovat v konstantním poměru
- **Komplementy** – statky, jejichž spotřeba se doplňuje
 - **Dokonalé komplementy** – spotřebiteli tyto statky chce spotřebovávat v konstantním poměru

Dokonalé substituty

Spotřebitel statky nahrazuje v konstantním poměru

Dokonalé komplementy

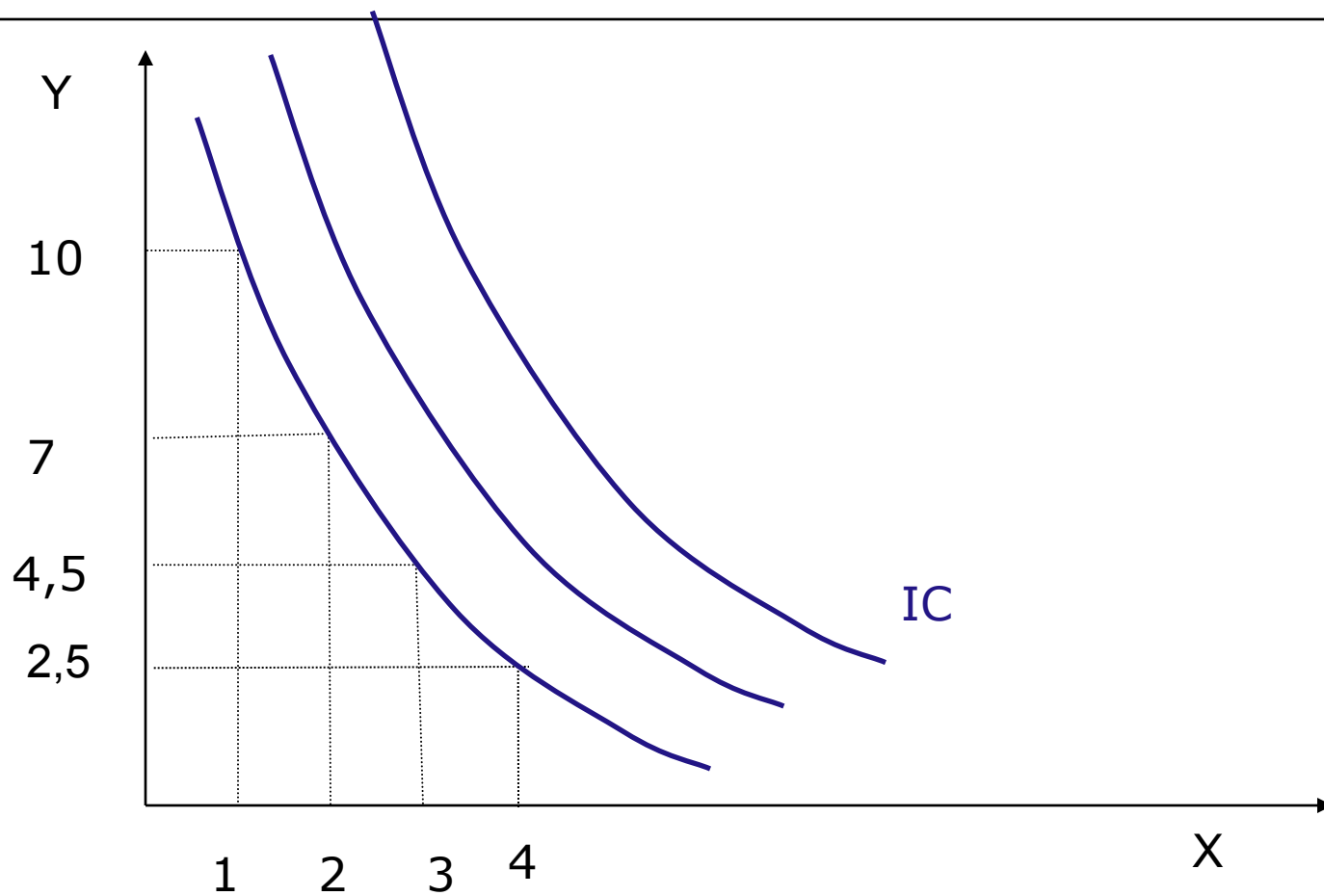
Spotřebitel statky nenahrazuje, chce je spotřebovat v konkrétním poměru

Blízké substituty či komplementy

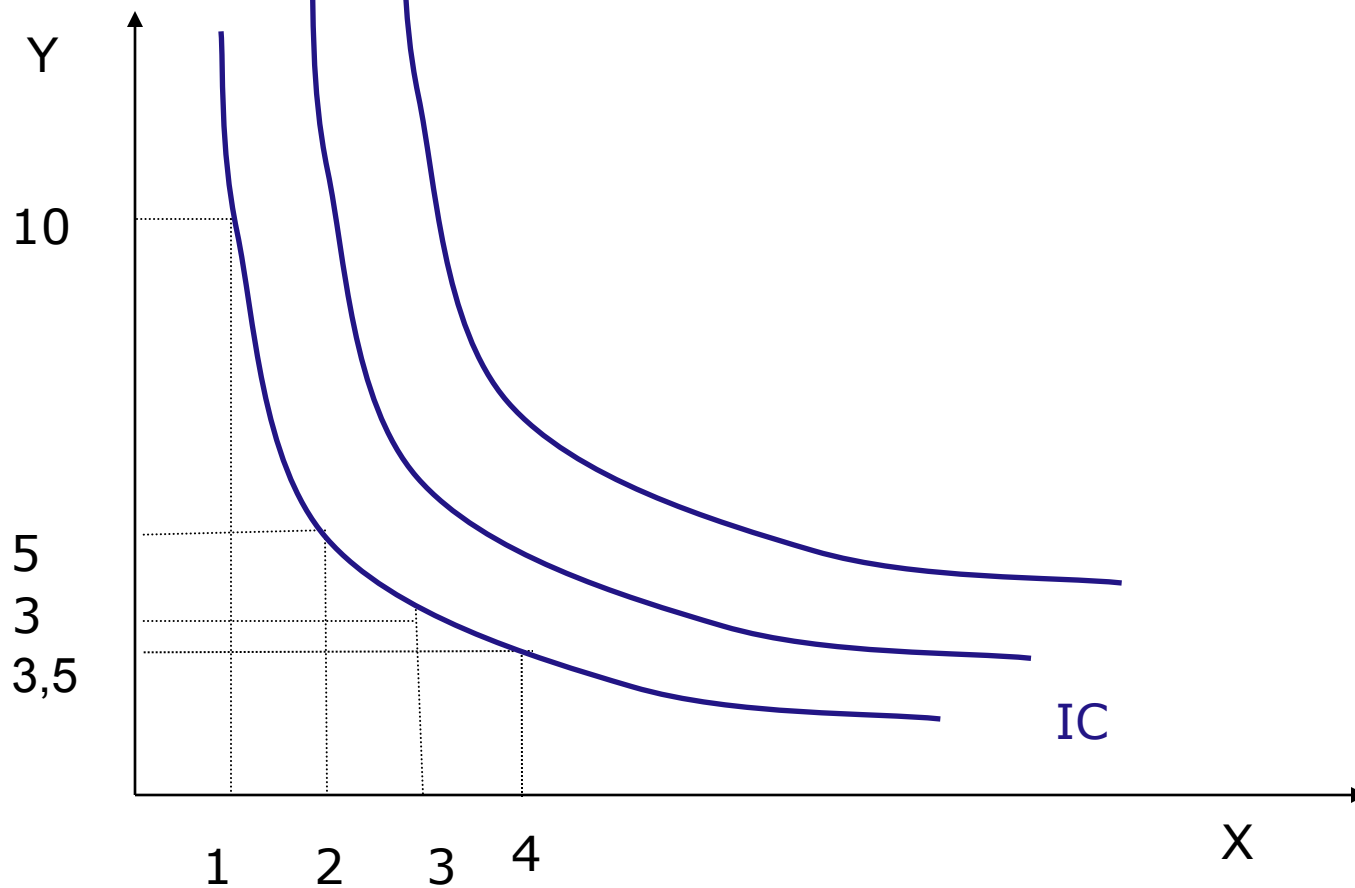
- **Pokud jsou statky v substitučním vztahu,** indifferenční křivky jsou relativně ploché.
 - Míra, ve které je spotřebitel statky ochoten nahrazovat se během spotřeby dramaticky nemění.
- **Pokud jsou statky v komplementárním vztahu,** indifferenční křivky jsou výrazně zaoblené.
 - Spotřebitel preferuje určité kombinace statků před situací, kdy má velké množství jen jednoho ze statků.

Čím bližší jsou statky substituty, tím plošší jsou indifferenční křivky

Blízke substituty

Blízke komplementy

Děkuji za pozornost
